

ПЕТ ПАМЕТНИКА В АЛЕЯТА НА ВЪЗРАЖДАНЕТО

На 1 юни 1908 г. варненският комитет “Българско Възраждане” получил одобрение за изграждането на 22 паметника в Алеята на Възраждането, 20 от които на изтъкнати български просветители и революционери, един на Науката и един на Свободата. До 1939 г. от тях били изградени 4 – паметникът на Хр. Ботев, на В. Левски, на Паисий Хилендарски и на В. Априлов. Паметникът на Караджата бил изграден в центъра на града.

60 години след одобрението и след протокол №4 от 1 юни 1908 г. – на 16 юни 1967 г., във варненския Изпълком постъпила докладна записка от арх. Камен Горанов, в която се казва: “...би било хубаво в перспективите на скулптурното строителство на гр. Варна да се предвиди довършването на Алеята на Възраждане-

то в Приморската градина с построяването на паметниците на: Петър Берон, П.Р. Славейков, Г.С. Раковски, Г. Бенковски и Л. Каравелов”.

Идеята си останала в папките, докато с писмо

№101/23.І.1968 г. председателят на ОНС–Варна поискал, а с писмо № І-4295/14.09.1968 г. председателят на Комитета за изкуство и култура Атанас Божков отговорил, че “не възразяваме да се издигнат бюст-паметници в алеята на Възраждането на Г. С. Раковски, Л. Каравелов, Г. Бенковски, П. Р. Славейков и д-р П. Берон. За реда, възлагането и изпълнението се отнесе

Алеята на Възраждането

към Постоянния художествен съвет при СБХ”. По някакви причини изминали още четири години и на 16 август 1972 г. в докладната си записка, прочетена пред заседание на ГОНС,

г-жа Иванка Христова – зам.-председател на ИК на ГНС, предложила на обсъждане “Перспективен план” за скулптурното строителство в гр. Варна до 1975 г.” Неговата точка VIII планира следното: “Алеята на възрожденците в морската градина да се допълни със следните бюстове: 1. Г.С.Раковски. 2. Л. Каравелов. 3. Г. Бенковски. 4. П.Р. Славейков и 5. П. Берон”. Перспективният план бил обсъден и одобрен изцяло и през следващите няколко месеца в сградата на СБХ–Варна били определени чрез жребий скулпторите и техните модели, разпределени както следва: скулпторът Павел Джеферов да направи бюста на Г.С. Раковски, Альоша Кафеджийски да направи бюста на д-р Петър Берон, скулпторът Веселин Начев да направи бюста на Г. Бенковски, бюстът на Петко Славейков да бъде направен от скулптора Иван Ковачев, а бюстът на Л. Каравелов – от скулптора Евгени Баръмов.

Тъй като размерите на бюстовете били почти еднакви, арх. К. Горанов подготвил типов проект на постамент, който приложил към писмо с изх. №3370/8.11.72 г., подписано от г-жа Иванка Христова и адресирано до г-н Момчилов – директор на Строително управление за каменни и мраморни облицовки в София. В писмото си г-жа Христова се обръща с молба към г-н Момчилов за изработка на “пиедестали на паметници (5 възрожденци) по приложен проект”.

Варненските скулптори започнали да моделират своите модели почти едновременно – през ноември 1972 г., и ги завършили окончателно през май 1973 г. Още през март 1973 г., по решение на варненския Изпълком, СП “Паркстрой” започнал изграждането на пиедесталите по определените им в алеята места. И петте паметника били открити с кратко тържество в 11 часа на 2 юни 1973 г.

Така утвърдените на 1 юни 1908 г. и сътворени 65 години след това пет паметника заели своето място във варненската Алея на Възраждането. Макар и направени в различни исторически епохи, те, за щастие, не се различават по своето професионално майсторство от паметниците, изработени в Алеята от най-добрите майстори на българската монументалистика през по-миналия век. Което в крайна сметка прави Алеята на Възраждането по-цялостна и завършена.